

İbrahim Quliyev
Hüquq elmləri doktoru, professor.
Azərbaycan Respublikasının
Əməkdar müəllimi, Azərbaycan
Respublikası Ağsaqqallar Şurası
İdarə Heyətinin üzvü, I Qarabağ
Müharibəsi iştirakçısı

İlyas İsmayilovla təxminən 1984-85-ci illərdə xidməti işlə bağlı tanış olmuşuq. Ondan sonrakı müddət ərzində münasibətlərimiz son dərəcə səmimi olub, dostluğa qədər yüksəlib. İlyas müəllimin özünün etdiyi etirafa görə, onda olan bəzi meyarları məndə görüb və mənə bir dost kimi qəbul edib.

Hər bir insan tarix yaradır, dünyasını dəyişəndən sonra isə tarix onu yaşadır və xidmətindən asılı olaraq insanların yaddaşında qalır. Bəziləri tez unudulur, bəzilərinin isə insanların qəlbində ucaldığı abidə əbədi olur...

İlyas müəllimin sevimli bir sözü vardı: "İnsanların yaşaması yaşlarının çoxluğundan, azlığından asılı deyil, qısa ömür də, uzun ömür də yaşasan, sənin ömrün insanların yaddaşında qaldığın müddətlə ölçülür".

İnsanların qəlbində özünə əbədi saraı quran tarixi şəxsiyyətlərdən biri də mərhum İlyas Abbas oğlu İsmayilovdur. Onun keçdiyi həyat yolu son dərəcə zəngin, mürekkəb, gərgin olmaqla bərabər, həm də, xalqına layiqli bir övlad, dəyərli vətəndaş olmaqdan, dövlətinə sədaqətdən ibarət olub. Bu, onun həyat amalı idi. Düşünürəm ki, insanlar onu məhz bu meyarlarla tanıyırlar. Sorğu keçirilsə, İlyas müəllim haqqında birmənalı olaraq deyilər: İlyas müəllim son dərəcə ədalətli, obyektiv, prinsipial, xalqına, dövlətinə sədaqətlə qulluq edən bir insan olub!

Respublika Prokurorluğuna, o dövrdə prokuror vəzifəsinə və müstəqillik dövründən sonra Baş prokuror vəzifəsinə çoxsaylı prokurorlar gəlib-gedib. Amma İlyas müəllim və bir neçə prokuror öz əməlləriylə, fəaliyyətləri, prinsipiallıq mövqeləri, qanunun aliliyini təmin etmək, vətəndaşların hüquq azadlıqlarını qorumaq, dövlətə və dövlətçiliyə sədaqət nümayiş etdirmək yolu ilə insanların yaddaşına əbədi həkk olunub.

1985-90-cı illərin çətin və mürekkəb dövrlərində İlyas müəllim Respublika prokuroru işləyib. O zamanlar SSRİ-nin 15 respublikası ilə bərabər bizim respublika da yalnız o rejimin qanunları ilə yaşayırdı. O dövrdə işləmək, müstəqil prokurorluq orqanlarında qanunvericiliyin məhz ümumxalq mənafeyinə uyğun siyasətini həyata keçirmək asan məsələ deyildi. İlyas müəllim Azərbaycan xalqının mənafeyi naminə qanunvericiliyin tətbiqi, həyata keçirilməsi baxımından da müstəqil bir siyasət aparıb. Xüsusilə diqqət yetirilən məqamlardan biri də, kadrların təmənnsəsiz şəkildə seçilib yerləşdirilməsi idi. Bu məsələyə də İlyas müəllim çox diqqətlə yanaşırdı. Adətən prokurorluq orqanları barədə yüksək fikirlər deyilmir, xüsusilə, kadr məsələsində. Amma İlyas müəllim haqqında bir adam da tapılmaz ki, desin, mən işə qəbul olunanda məndən təmənnə güdülüb. Kadrların seçilib yerləşdirilməsində düzgün siyasət aparar, xüsusilə, gənc və savadlı kadrların irəli çəkilməsinə böyük önəm verərdi.

İlyas müəllim təbiətə nə qədər sərt olsa da, o qədər də qayğıkeş və humanist bir insan idi. Görüşümüz zamanı təəssüratları haqqında danışar, iş fəaliyyətində rastlaşdığı problemləri mə-

Tarix yaradan şəxsiyyət

nimlə bölüşər, deyərdi ki, mən həmişə prokurorlara tapşırırdım ki, maddi baxımdan aztəminatlı insanlara xüsusi qayğı, diqqət, humanistlik göstərsin. İnsanlar İlyas müəllimi həm də humanistliyinə görə sevir, həmişə də onun haqqında xoş sözlər danışılar, bundan sonra da danışacaqlar.

Qorbaçovun hakimiyyətə gəldiyi dövrdə Özbəkistanda baş vermiş hadisələrlə bağlı SSRİ Baş prokurorluğu tərəfindən böyük bir briqada fəaliyyətə başladı. Onlar planda nəzərdə tutulmuş, faktiki isə görülməyən işləri guya aşkar edir, əsassız olaraq çoxsaylı insanların tutulmasına səbəb olurdular. İlyas müəllim bu özbaşınalıqların Azərbaycanda tətbiqinə imkan vermədi.

İlyas İsmayilov həmişə Ulu Öndərimizin haqqında xoş sözlər danışır, onun qoyduğu siyasi mirasa sədaqət nümayiş etdirir və Cənab Prezidentin apardığı siyasətə həmişə hörmətlə yanaşmaqla bərabər, həyata keçirilməsində, təbliğində müstəsna əmək sərf edib.

İlyas müəllim Müstəqil Azərbaycan Dövlətinin Ədliyyə naziri vəzifəsində çalışıb. Hüquq-mühafizə orqanları içərisində ən aparıcı orqan kimi Ədliyyə orqanlarını İlyas müəllim nüfuza mindirməyə çalışmaqqla bərabər, ona nail oldu. Məhkəmə sisteminə qayda-qanunun yaranması, süründürməçiliyin aradan qaldırılması, mülki işlərə, cinayət işlərinə obyektiv və vaxtında baxılması İlyas İsmayilovun dövründə əsas prioritet məsələlərdən biri olub.

İlyas İsmayilov müstəqillik dövründə Milli Məclisə iki çağırış deputat seçilib. Xalq elçisi olmaq, xalqın qayğısına qalmaq və xalqı təmsil etmək baxımından da həmişə digərlərinə nümunə olub. Seçiciləri ilə tez-tez görüşlərin keçirilməsi, onların problemləri ilə vaxtaşırı maralanmaq, o problemlərin həll olunmasına nəzarət və diqqət onun əsas, vacib, ali amallarından biri idi.

İlyas müəllim eyni zamanda, Ədalət Partiyasının qurucusu idi. Partiyanın adında da bir rəmzi mənə var - Ədalət hissi İsmayilovun qanına, amalına hopmuş ali hiss idi. İnsan ədaləti bir var sözü ilə, biri də var əməliylə, canıyla, qanıylə, ürəyi və düşüncəsi ilə bərpə edir. İlyas müəllim də ədaləti öz əməlləri ilə bərpə və bərqərar edirdi. İnsanlara qarşı münasibətdə hər bir memurun ədalətli olması, xüsusilə də, hüquq-mühafizə orqanlarının işində ədalətli olmasını təbliğ edən şəxslərdən biri olub. Onun sədri olduğu siyasi partiya daim ictimai-siyasi həyatda aktiv iştirak edən, öndə gedən siyasi partiyalardan biri olub. Təsədüfi deyil ki, Ədalət Partiyası Parlament seçkilərində dəfələrlə aktiv iştirak edib və özünün təmsilində bir neçə dəfə seçilibdir. Bu partiya Azərbaycanda ictimai-siyasi sabitliyin təmin olunmasında da aktiv iştirak edən partiyalardan biridir. İlyas müəllim digər partiyalara da, xüsusilə müxal-

lif yönümlü partiyalara da bu gün ölkə rəhbərinin və Ulu Öndərimizin qoyduğu siyasi mirasın və Cənab Prezidentin apardığı siyasətin ətrafında daha sıx birləşməyin təşəbbüskarı olubdur. 44 günlük müharibə dövründə, işğal altında olan torpaqlarımızın azad olunmasında, onların səfərbər olunması, onların bir amala xidməti və yekdil Bəyanat qəbul etməsi məhz İlyas Abbas oğlu İsmayilovun xidmətləridir.

İlyas müəllim, eyni zamanda, elm adamıdır. Hüquq elmləri doktoru İlyas İsmayilov bir sıra monoqrafiyaların, elmi əsərlərin müəllifidir. Alim həm də cəmiyyətdə baş verən hadisələri elmi əsaslarla təhlil edib, problemlərin praktiki və nəzəri baxımdan həll olunması

yollarını göstərməli, istiqamət verməli aidiyyəti qurumlara öz təsbitlərini təqdim etməlidir. İlyas müəllim bu baxımdan da həmişə öndə olub, cəmiyyətdə mövcud olan ictimai-siyasi, sosial, iqtisadi və digər problemlərin həll olunması ilə bağlı, xüsusilə, qanunvericilik yaradıcılığı ilə bağlı öz sanballı töhfələrini verir.

İlyas müəllimin oğul övladının vaxtsiz itkisi onu sarsıtdı. Ata üçün ən ağır, sarsıdıcı dərddir övlad itkisi. Qaməti sınımayan, iradəsi bükülməyən İlyas müəllim o zərbəni aldıqdan sonra sağlamlığını itirdi. Bu həm də onun göstəricisidir ki, İlyas müəllimin ailəsinə, həyat yoldaşı Zəkiyyə bacıya, övladlarına qarşı sonsuz məhəbbəti, diqqəti, qayğısı olub. Bütün bunlar İlyas müəllimin bir ata kimi, Azərbaycan ailəsinin başçısı kimi də öz missiyasını layiqincə yerinə yetirməsindən xəbər verir.

İsmayilov həm də gözəl dost, həmsöhbət idi. Dostlarından öz qayğısını, diqqətini heç vaxt əsirgəməzdi. Çox vaxt fikirlərimiz üst-üstə düşürdü. Yaxşı xatirəmdir, mənim qardaşım dünyasını dəyişəndə ilk olaraq yanıma təsəlli üçün gələn İlyas müəllim olmuşdur. İlyas müəllim bütün şüurlu həyatını vətəndaşın mövqeyi ilə yaşayıbdır. İnsan daim öz çiyinlərində vətəndaş məsuliyyətini dərk etməli, onu aparmağı bacarmalıdır. Cəmiyyətin formalaşması üçün hər bir vətəndaş üzərinə düşən məsuliyyəti dərk etməlidir. İlyas İsmayilov belə vətəndaşlardan biri idi. Ona görə də onun keçdiyi həyat yolu da insanlara nümunədir. Onun kimi vətəninə, xalqını sevmək, onun kimi vətəninə, xalqına xidmət etmək, onun kimi təmənnəsiz xidmət göstərmək, dövlət mənafeyini, xalq mənafeyini, ölkə mənafeyini, öz şəxsi mənafeyindən üstün tutmaq vacib şərtidir. El arasında gözəl bir ifadə var - cəmiyyət arasında vəzifəni nüfuza mindirən şəxs vəzifəni tutan şəxs olmalıdır. Şəxsiyyət İlyas müəllim tutduğu vəzifələrdən asılı olmayaraq, həmişə o vəzifəni nüfuza mindiribdir. Xəstəxanada olduğu müddətdə dəfələrlə yanında olmuşam. Onun yoxluğundan sonra özümə yer tapıb bilmirəm.

Onun xatirəsi və ruhu qəlbimdə əbədi yaşayacaqdır. Mən bilərəm ki, bizim qədirlənilən Azərbaycan xalqı da heç bir zaman belə tarixi şəxsiyyəti unutmayacaq.

Allah ona rəhmət eləsin! Qəbri nurla dolsun!

Yaxınlarına, doğmalarına dərin hüznə başsağlığı verirəm.